

GRØNTHØSTER

Dårlig økonomi og sparekrav truer ambitiøs reform af erhvervsuddannelser

Af Kåre Kildall Rysgaard

Onsdag den 23. september 2015, 05:00

Del:      

Ambitionerne bag erhvervsuddannelsesreformen hænger i en tynd tråd efter regeringens sparekrav. De senere år er de tekniske skolars overskud dalet, viser en analyse, som Ugebrevet A4 har gennemført. Og med besparelserne risikerer størstedelen af skolerne røde tal på bundlinjen. Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti mener, at erhvervsskolerne skal have en hjælpende hånd i den kommende sparerunde.



Beklædningslinjen på erhvervsskolen Cph West.

Foto: Scanpix/Linda Kastrup

Danske unge skal have mulighed for en erhvervsuddannelse af høj kvalitet. Frafaldet skal begrænses, og erhvervsuddannelserne være så tillokkende, at hver fjerde i en ungdomsårgang vælger en praktisk uddannelse fremfor en boglig. Sådan var ambitionerne bag erhvervsskolereformen, der blev vedtaget af et bredt flertal i Folketinget i februar sidste år. Men allerede nu er reformen truet af skolernes dårlige økonomi og en grønthøsterbesparelse på uddannelsesområdet.

En gennemgang af uddannelsesinstitutioners økonomi, som Ugebrevet A4 har gennemført på baggrund af tal fra Undervisningsministeriets Regnskabsportal, viser, at de tekniske skolars økonomiske muskler skrumper. Sidste år lød skolernes samlede resultat på lidt under 19 millioner kroner, mens overskuddet var over 80 millioner kroner årligt i 2012 og 2013.

Når man får offentlige midler og dermed bruger samfundets penge på at skabe gode uddannelser, så er det altid en sund

“øvelse at vende dem en ekstra gang og se, om de kan strække længere eller bruges mere hensigtsmæssigt.

Ellen Trane Nørby, undervisningsminister, Venstre

Også når det kommer til likviditet, egenkapital og overskudsgrad, mister skolerne økonomiske kræfter.

De kommende år frygter uddannelserne at blive endnu mere økonomisk svækket. Regeringen vil spare to procent om året på uddannelsesområdet. Da uddannelses- og forskningsminister Esben Lunde Larsen (V) forklarede om besparelserne i Politiken i slutningen af august, lød det.

»Der er ingen, der skal bilde mig ind, at de institutioner, der i dag er kornfede, ikke også kan stramme op.«

Kornfede?

Men Danske Erhvervsskoler har svært ved at se, hvordan små og dalende overskud, rimer på 'kornfede uddannelser'.

»Vi har ikke det berømte fedtlag, ministeren taler om,« siger Lars Kunov, direktør i Danske Erhvervsskoler og oplyser, at skolernes økonomi de seneste år har været under pres, fordi færre elever har valgt erhvervsuddannelserne.

Lars Kunov peger på, at de fleste erhvervsuddannelser genererer små overskud. Forestiller man sig, at besparelsen på to procent gjaldt for regnskaberne for 2014, ville halvdelen af de tekniske skoler have haft røde tal på bundlinjen. Når besparelserne de følgende år bliver rullet ud, vil endnu flere tekniske skoler køre med underskud.

»Vi kan under ingen omstændigheder hente besparelserne fra vores overskud eller på egenkapitaler. Vi kan kun finde pengene i undervisningen. Mange af de ting, der ligger i reformen af erhvervsuddannelserne, vil blive ramt,« kritiserer han.

Minister for Børn, Undervisning og Ligestilling Ellen Trane Nørby (V) mener derimod, at besparelser kan være sunde.

»Når man får offentlige midler og dermed bruger samfundets penge på at skabe gode uddannelser, så er det altid en sund øvelse at vende dem en ekstra gang og se, om de kan strække længere eller bruges mere hensigtsmæssigt. Det gælder alle områder, også erhvervsuddannelserne. Vi er midt i en reform, der styrker erhvervsuddannelserne. Vi følger implementeringen tæt. Derudover har regeringen og aftalekredsen en klar ambition om, at 25 procent af de unge vælger en erhvervsuddannelse i 2020. Det betyder, at erhvervsuddannelserne på sigt får tilført langt flere ressourcer, da en stor del af pengene følger eleverne,« skriver ministeren i en mail.

Hun ønsker ikke at svare på, om alle erhvervsuddannelserne har et 'fedtlag'.

Skal de tekniske skoler finde besparelserne, er de helt store poster i regnskaberne løn til ansatte, der sidste år rundede 2,1 milliarder kroner, udgifter til bygningsdrift på 794 mio. kroner, mens ledelse og administration sammenlagt kostede 464 mio. kroner.

Sådan skrumper overskuddet

Faldende elevtal koster på bundlinjen. Samlet set havde de tekniske skoler i 2012 og 2013 et overskud på over 80 millioner kroner om året, men sidste år var tallet dalet til under 19 millioner kroner. Kigger man på kombinationsskolerne som fx CPH West, der ikke kun rummer tekniske uddannelser, er deres resultat også nedadgående.



Kilde: Analyse af A4 af regnskaber fra 19 tekniske skoler og 16 kombinationsskoler fra Undervisningsministeriet Regnskabsportal.

Ingen penge til bedre kvalitet

Da erhvervsuddannelsesreformen blev vedtaget i 2014 med et bredt flertal i Folketinget, skrev Undervisningsministeriet i en pressemeddelelse om et 'stort kvalitetsløft' og flere 'attraktive erhvervsuddannelser for unge', så Danmark får dækket behovet for 'dygtige faglærte i fremtiden'.

Boblerne fra skåltalerne har endegyldigt lagt sig, mener flere uddannelsessteder.

»Det er ubegribeligt. Man har ophøjet uddannelserne med den ene hånd, men slår os med sparehammeren med den anden,« siger Jakob Engel-Schmidt, EUD-direktør på Niels Brock i København og tidligere folketingsmedlem for Venstre.

Han oplever, at erhvervsuddannelserne befinder sig i et krydspres.

»Der er kommet højere krav til erhvervsuddannelserne, men der følger ikke penge med. De ambitioner i reformen om, at undervisningen skal være mere attraktiv og spændende, bliver sværere at nå,« konstaterer Jakob-Engel-Schmidt.

Direktøren mener godt, at sparekravet kan lade sig gøre et enkelt år ved at udføre administrationen smartere, men besparelser på to procent om året i fire år i træk, vil koste på kvaliteten.



En ting er med en grønthøster at hente penge ind, men de skal bringes klogt i spil igen. Vi er nødt til at se på, om man nogle steder skærer i benet, så pengene må føres tilbage.

Jens Henrik Thulesen Dahl, uddannelsesordfører, DF

Danske Erhvervsskoler forklarer, at mange skoler de senere år allerede har effektiviseret, lavet administrative fællesskaber og it-løsninger. Altså er potentialet for at skære i administrationen ikke længere så stort.

Nul overskud til at gennemføre reformen

TEC, Technical Education Copenhagen, har også svært ved at se, hvordan de skal få råd til at gennemføre erhvervsuddannelsesreformen. I 2012 og 2013 var overskudsgraden et rundt 0. Sidste år fik TEC et underskud på 5,9 mio. kroner, og også i år forventer skolen et underskud.

»Vi er presset på økonomien, og det bliver endnu værre de næste år, når besparelserne kommer. Måske kan vi hutle os igennem et stykke tid, men det er ikke løsningen. Det er en stor udfordring at spare, når man samtidig skal gennemføre mere undervisning, udvikle nye undervisningsforløb, og ledere og lærere skal have udviklet deres kompetencer. Når man skal omstille sig til reformen, kræver det muskelkraft,« siger direktør for TEC Lone Hansen.

I februar sagde TEC farvel til 45 medarbejdere med frivillige fratrædelser og fyringer. Samtidig har uddannelsen sat sin administrationsbygning til salg for at få bedre økonomi og blandt andet råd til at etablere multiværksteder og ungemiljøer.

Frås med lønningerne

Et sted ser de tekniske skoler dog ud til at kunne spare. I går skrev Altinget, at kriseramte erhvervsskoler brød reglerne og frådser med cheflønninger, repræsentation og tjenesterejser. Rigsrevisionen skærper tilsynet med skolerne efter fejl og brud på regler om chefernes løntrin.

Direktør for Danske Erhvervsskoler Lars Kunov beklager fejlene.

»Det er et rigtigt uheldigt signal, som vi er kede af. Selvfølgelig skal skolerne overholde gældende regler og udvise sparsommelighed,« siger han, men understreger, at en oprydning i dette ikke vil redde skolernes samlede økonomi.

»Der er tale om meget små beløb i forhold til det trecifrede millionbeløb, vi skal spare de følgende år,« fastslår han.

Røde tal venter

11 procent af de tekniske skoler har i gennemsnit kørt med underskud, og 47 procent med en overskudsgrad på under 2 fra 2012 til 2014. Det ser heller ikke godt ud for kombinationsskolerne, der ikke kun tilbyder tekniske uddannelser. Slog regeringens spareplan på to procent igennem, ville mange tekniske skoler hurtigt få røde tal på bundlinjen, hvis de ikke skærer.

Gennemsnitlig overskudsgrad for tekniske skoler for 2012-2013 og 2014



Kilde: Analyse af A4 af regnskaber fra 19 tekniske skoler og 16 kombinationsskoler fra Undervisningsministeriets Regnskabsportal. Når A4 kigger på gennemsnittet for tre år skyldes det, at årets resultat svinger op

og ned. Et års underskud behøver langt fra at være et problem. Det kan også være udtryk for, at der bliver bygget eller investeret. Til gengæld kan det være en udfordring, hvis man år efter år ikke formår at sætte penge til side til uforudsete hændelser.

Krav til uddannelser koster

Da reformen af erhvervsuddannelserne blev vedtaget, fulgte der ikke penge med. I stedet blev reformen lige som folkeskolereformen finansieret ved en ny arbejdstidsaftale, hvor lærerne skulle undervise mere til samme løn.

Det betyder, at når besparelser træder i kraft, forsvinder gevinsten, man fik gennem arbejdstidsaftalen, påpeger Danske Erhvervsskoler. Men udgifterne til reformen hænger ved.

De dyrere krav er blandt andre:

- Der bliver talent- og højniveaufag. Det betyder mindre og dermed dyrere hold.
- Der skal undervises mere og bedre. Timetallet løftes til 25 klokke timer i 2015 og 26 klokke timer i 2016.
- Hver dag skal der være 45 minutters motion og bevægelse som en del af undervisningen.

Direktør Lars Kunov mener, at politikerne må stå ved, at de har vedtaget en reform i stedet for blindt at køre en grønthøster igennem alle uddannelser.

»Hvis politikerne ønsker, at flere skal tage en erhvervsuddannelse, så prioriter da det. Bare at køre en grønthøster igennem uddannelsessektoren er noget pjat.«

LA: Reformen skal beskæres

Liberal Alliance mener, det er fair, at tekniske skoler også skal spare to procent årligt, når de øvrige uddannelser skal.

»Når vi beder dem om at spare, må vi også aftale at fjerne nogle af deres opgaver. Man bør gennemgå de pålæg, der ligger til de tekniske skoler og se på kravene til aldersdifferentieret undervisning. Der ligger for meget i erhvervsskolereformen, der kræver ressourcer. Det burde ikke være skolens opgave at alle elever skal bevæge sig 45 minutter om dagen,« siger undervisningsordfører Merete Riisager (LA).

S og DF: Penge til reformen skal findes

Socialdemokraternes holdning er, at folketinget har pligt til at finde de penge, erhvervsuddannelsesreformen koster.

»Vi ønsker stadig den bedst uddannede generation. Det er uheldigt, hvis man ikke fører den ånd videre. Danmark kommer til at mangle faglærte fremover. Socialdemokraterne er en del af reformen, og rammen til at gennemføre den skal selvfølgelig ikke være mindre,« mener undervisningsordfører Anette Lind (S) og peger på, at partierne forhandler om at finde en løsning.

Dansk Folkeparti mener heller ikke, der skal slækkes på reformen, selvom besparelserne på to procent skal gennemføres.

»En ting er med en grønthøster at hente penge ind, men de skal bringes klogt i spil igen. Vi er nødt til at se på, om man nogle steder skærer i benet, så pengene må føres tilbage,« siger uddannelsesordfører Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) og understreger, at erhvervsskolerne bør prioriteres.

Det har ikke været muligt at få Ellen Trane Nørbys kommentar til udspillene fra Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne.

Så meget skal der spares



Hele uddannelsesområdet skal spare to procent om året de næste fire år. Samlet bliver det 7,8 procent svarende til 8,7 milliarder kroner. Regeringens begrundelse lyder bl.a., at udgifterne til ungdomsuddannelsesområdet er steget med 27% og på de videregående uddannelser med 37% fra 2008 til 2015. I samme periode er udgifterne i kommunerne kun steget med 1 %, oplyser Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.



Copyright © 2014 | Ugebrevet A4

Islands Brygge 32D | 2300 København S | T: +45 27837130 | E: [Kontakt os](#)